Total Pages – 4 **B.A. RNLKWC-/SANS/GE4/22**

2022

SANSKRIT

B.A. Fourth Semester End Examination - 2022

Paper - GE4

Full Marks : 60 *Time : 3 hours*

The figures in the right-hand margin indicate marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

Illustrate the answers wherever necessary.

A. यथाकामं संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च दश प्रश्नाः समाधेयाः।

2×10=20

1. मनुसंहितायाः कति अध्यायाः सन्ति? अस्मिन् ग्रन्थे सप्तमाध्याये के विषयाः आलोचिताः?

2. कथं राजा बालोऽपि नावमन्तव्यः?

3. कीदृशस्य नृपस्य यशो लोके विस्तीर्यते?

(Turn Over)

4. व्यसनमरणयो: किं तावत् कष्टतरम्?

5. मनुसंहितायाः द्वयोः टीकयोः नाम लेख्यम्?

6. ब्राह्मनिधिः कः?

7. नराणां पुरुषार्थस्य प्रयोजनसाधनानि चत्वारि अनुष्ठानानि कानि?

8. राजा कथं विश्वरूपं धारयति?

9. अर्थशास्त्रम् केन विरचितम्? अस्मिन् शास्त्रे कानि अधिकरणानि सन्ति?

10. 'मानवाः' के भवन्ति? मानवाः कति विद्याः स्वीकुर्वन्ति?

11. 'त्रयी' विद्या का भवति? वार्ता का भवति?

12. चतुर्वर्णाः के भवन्ति? चतुराश्रमाः के भवन्ति?

13. ब्राह्मणस्य स्वधर्मः कोऽस्ति?

14. क्षत्रियस्य स्वधर्मः कोऽस्ति?

15. दण्डनीतिः का भवति? दण्डनीतिविद्यायाः विषयः कः भवति?

B. व्याख्या कार्या —

1. अराजके हि लोकेऽस्मिन् सर्वतो विद्रुते भयात्।
रक्षार्थमस्य सर्वस्य राजानमसृजत् प्रभुः॥

अथवा

बालोऽपि नावमन्तव्यो मनुष्य इति भूमिपः।
महती देवता ह्येषा नररूपेण तिष्टति॥

2. तस्यार्थे सर्वभूतानां गोप्तारं धर्ममात्मजम्।
ब्रह्मतेजोमयं दण्डमसृजत् पूर्वमीश्वरः॥

अथवा

यदि न प्रणयेद्राजा दण्डं दण्ड्येष्वतन्द्रितः।
शुले मत्स्यानिवापक्ष्यन् दुर्वलान् वलवत्तराः॥

3. एवंवृत्तस्य नृपतेः शिलोञ्छेनापि जीवतः।
विस्तीर्यते यशोलेके तैलविन्दुरिवाम्भसि॥

अथवा

दण्ड : शास्ति प्रजा : सर्वा : दण्ड एवाभिरक्षति।
दण्ड : सुप्तेषु जागर्ति दण्डं धर्मं विदुर्बुधा :॥

4. प्रदीप : सर्वविद्यानामुपाय : सर्वकर्मणाम्।
आश्रय : सर्वधर्माणां शश्वदान्वीक्षिकी मता॥

अथवा

चतुवर्णाश्रमो लोको राज्ञा दण्डेन पालित :।
स्वधर्मकर्माभिरतो वर्तते स्वेषु वेश्मसु॥

C. द्वौ समाधत्त। 10×2=20

1. मनुमनुसृत्य नृपस्य देवांशजातत्वं प्रतिपाद्यताम्।

2. मनुनिर्देशिता प्राचीनभारतीयकरनीति : आलोच्यताम्।

3. दुर्गं कतिविधम् ? तेषां वैशिष्ट्यं समासतो वर्ण्यताम्। सर्वेषु दुर्गेषु किं तावत् श्रेष्ठम् ? कथं च तस्य श्रेष्ठत्वं घोषितं मनुना ?

4. विद्यासंख्याविषये कौटिल्यस्य अभिमतं किमस्ति ? कस्यापि द्विविधे विद्ये आलोच्येताम्।